

KULTUREN

Innerstaden 2:1 - Stora Södergatan

fornlämning 73, Lunds stad,
Lunds kommun, Skåne
Arkeologisk förundersökning 2013

KULTURMILJÖRAPPORT 2014:06

NICKLAS KRONROTH

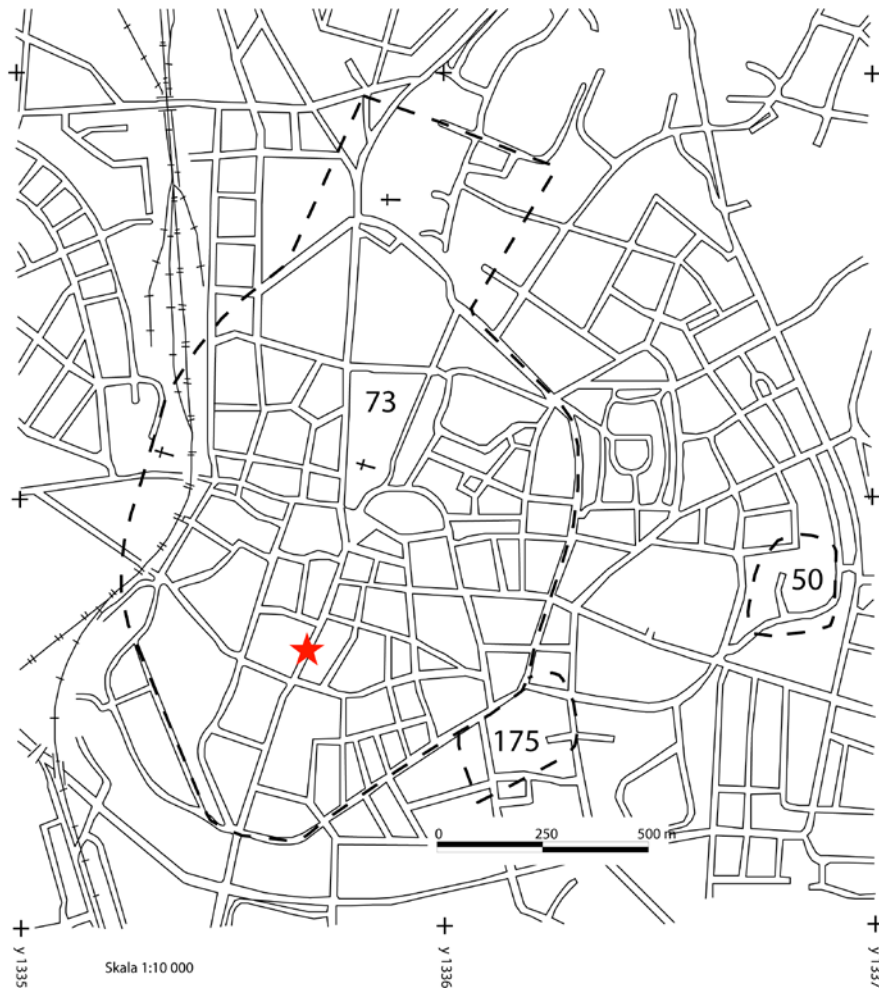
KULTURHISTORISKA FÖRENINGEN FÖR SÖDRA SVERIGE

Innehåll

Inledning.....	3
Fornlämningsmiljö.....	4
Tidigare arkeologiska iakttagelser	7
Genomförande och resultat	8
Sammanfattning.....	11
Administrativa och tekniska uppgifter	12
Referenser	13
Bilaga 1.....	14
<i>Planritning del 1, norr.....</i>	<i>14</i>
<i>Planritning del 2.....</i>	<i>16</i>
<i>Planritning del 3.....</i>	<i>17</i>
<i>Planritning del 4, södra delen .....</i>	<i>19</i>
Bilaga 2.....	21
Fyndlista	21
Bilaga 3.....	22
Konserveringsrapport.....	22

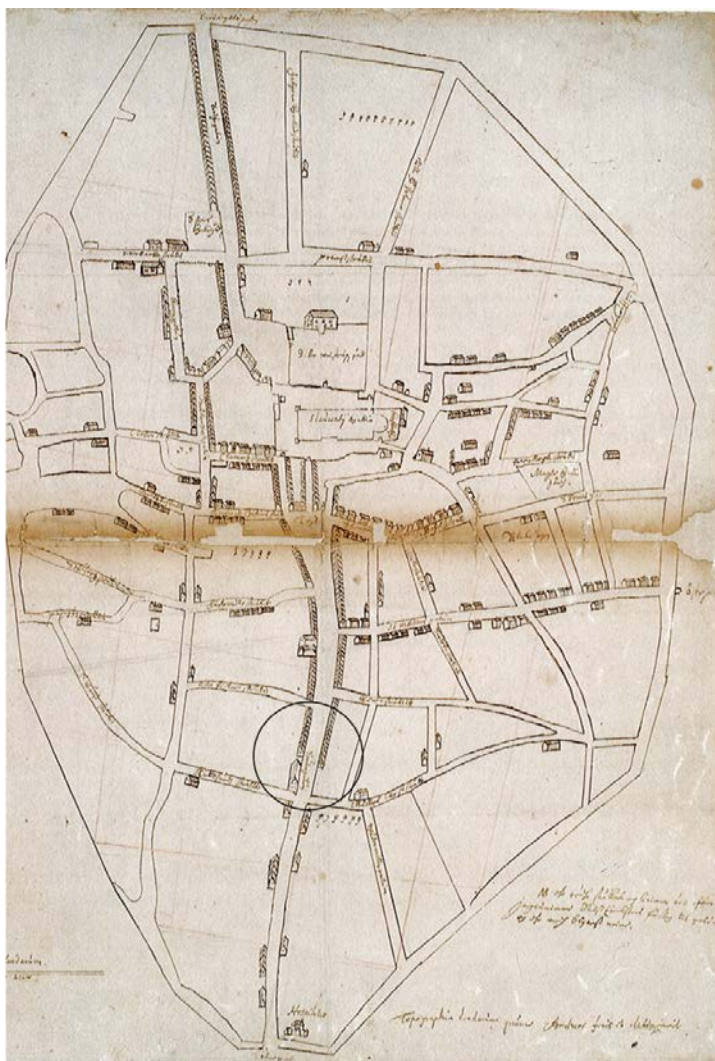

Figur 1. Lunds medeltida stadsområde, fornlämnning 73, med platsen för undersökningen markerad med en röd stjärna.

Inledning

På grund av sättningar i Stora Södergatan i Lund lade Lunds Tekniska Förvaltning om gatan från Drottensgatan i norr till Svanegatan i söder. I samband med det utfördes en arkeologisk förundersökning enligt Länsstyrelsens beslut (Lst dnr 431-20919-2013).

Figur 2. Lund, efter en osignerad karta från 1669 med Stora Södergatan som löper från Söderport längst ned på kartan och upp till Stortorget (ur André & Högstedt 1990 s 17). Arbetet pågick i den inringade delen av gatan.

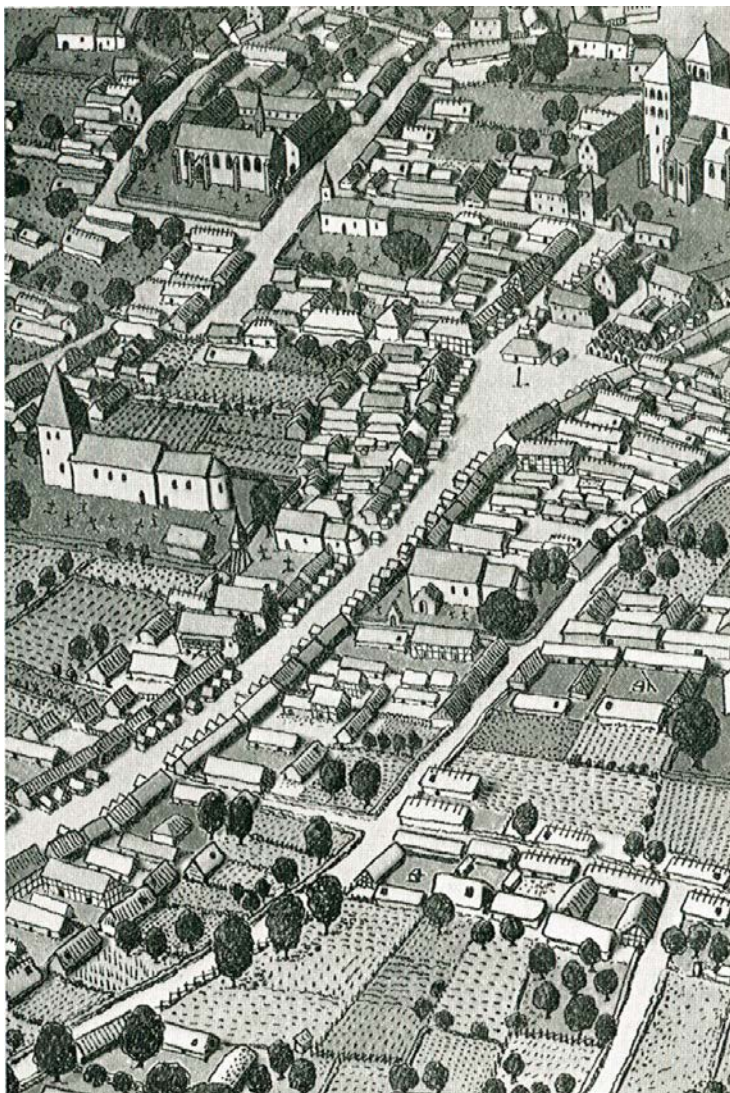
Fornlämningsmiljö

Stora Södergatan löper från den forna Söderport i söder och mynnar ut i norr vid Stortorget (figur 2 och 3). Gatan har haft stor betydelse som infart till staden söderifrån, till domkyrkan, Lundagård och marknadsplatsen på Stortorget. Därmed var gatan viktig, inte enbart ur handelsperspektiv utan också ur andliga och administrativa aspekter. Från medeltiden och fram till början av 1700-talet fanns det ingen fortsättning på gatan, utan gatan upphörde vid Stortorget nordvästra hörn. Kyrkogatan, förlängningen norrut, lades ut år 1702, vilket skapade en genomfartsled från södertull till norrtull. Tomterna kring Stora Södergatan har troligtvis alltid ansetts betydelsefulla, vilket kan ses genom de närmast obrutna husraderna från Svanegatan i söder och norrut (figur 2). Det var först efter sekelskiftet mot 1900-talet som ett äldre bebyggelsemönster frångicks och den låga stadsgårdsbebyggelsen, i en till två våningar, ersattes av högre byggnadskomplex (Bevaringskommittén 1981 s 12).

På en osignerad karta från slutet av 1500-talet benämns Stora Södergatan som *Torgegade*, det vill säga gatan som ledde till torget (André & Högstedt 1990 s 11).

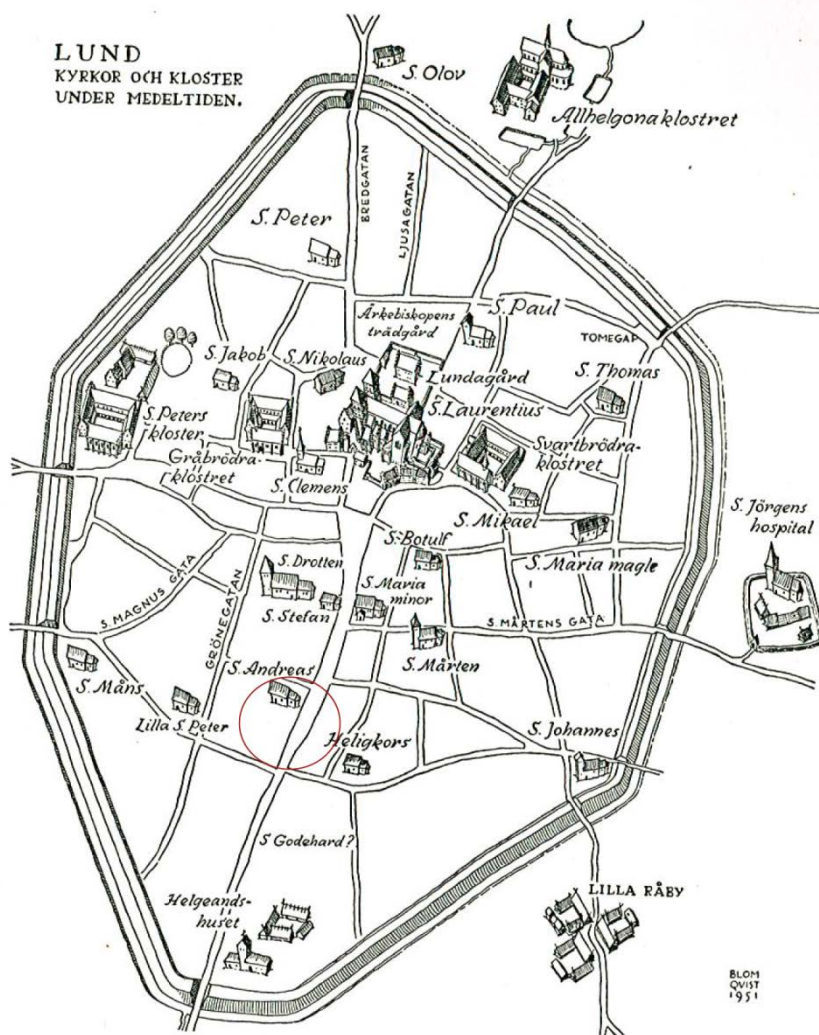

Stora Södergatan kantades under medeltiden av bodbebyggelse, varifrån försäljning av hantverksprodukter sköttes. Bodarna verkar ha varit grupperade efter skrån, så att bodar tillhörande individer av samma yrkesgrupp låg samlade. Bodbebyggelsen har varit etablerad längs torget och i de norra delarna av Stora Södergatan, redan under 1100-talets första hälft, fastställt utifrån arkeologiska fynd (figur 3) (Blomqvist 1951 s 330ff).

Figur 3. Rekonstruerad bild av torget (Stortorget) och torgatan (Stora Södergatan) vid medeltidens slut, med rader av torgbodar längs sidorna av gatan (Blomqvist 1951 s 333).

Det är dock inte känt om bodbebyggelsen legat längs med hela gatulängden. Däremot har en omfattande tidigmedeltida omorganisering av Lunds stadsområde kunnat påvisas. Det har diskuterats att omkring år 1050 inleddes en omorganisering av Lunds stadsområde, vilket skulle få stor betydelse för staden (Carelli 2012 s 108). Att tomternas läge förändrades, med en dragning med tomternas kortsida mot gaturummet bekräftar att kontakten mellan tomt och gata var attraktiv. Troligen styrdes detta av en ny typ av kommersialism i staden och inriktningen mot handel speciellt (Carelli 2012 s 109). Arkeologiska undersökningar från bland annat kv Glambeck, St Clemens, Apotekaren, Murgrönan och Blekhagen, kan samtliga bekräfta mönstret. Butikerna låg utmed gatorna, medan de mer privata domänerna med bostadshusen låg indragna på tomterna (Carelli 2012 s 110).

Figur 4. Kyrkor och kloster i Lund under medeltiden. S:t Andreas kyrka är belägen väster om Stora Södergatan, där aktuell undersökning utfördes (inringad) (efter Blomqvist 1951 s 192).

I Andréns tomtrekonstruktion över förhållandena i Lund kring år 1500 är det tydligt att huvuddelen av ägarna, i det aktuella området, var verksamma inom kyrkan (Andrén 1984). Om tiden före år 1500 finns inte lika mycket information, men den medeltida sockenkyrkan St Andreas var belägen vid hörnet av Drottensgatan och Stora Södergatan (figur 4). Det var en stenkyrka med romansk planlösning, och vid tidigare utgrävningar dokumenterades delar av västtornet, dess övergång mot långhuset på södra sidan, tillsammans med korsprånget, korets sydmur och dess övergång mot absiden (Lundberg 1995). Sankt Andreas omnämns första gången år 1302, men byggdes troligen under 1000-talet (Karlsson 2007d).

Tidigare arkeologiska iakttagelser

Det har gjorts flera arkeologiska iakttagelser i Stora Södergatan och omkringliggande kvarter. Längs Stora Södergatan har de arkeologiska iakttagelserna gjorts i samband med omfattande markarbeten för fjärrvärmenedläggning under åren 1964 och 1965 och avloppsarbeten år 1972 och 1993. Den östra sidan av gatan är urschaktad efter ovanstående arbeten (Rönn 1996 s 2). Nedan följer ett urval av undersökningarna i närområdet, som hämtats ur Kulturens LA-arkiv om inget annat anges.

År 1928	Iakttagelser gjorda vid grävningsarbete rörande Karl XII:s husets grundläggning. Ett mynt påträffades ca 2,00 m under dåvarande marknivå, som daterats till mitten av 1200-talet, under Christopher I:s regeringstid.
År 1972	Ny avloppskulvert i Stora Södergatan. Längst i söder påträffades grundmurarna efter den gamla porten in till staden, Södertull. Byggnaden har varit uppförd av sten och tegel. Längs med Stora Södergatan dokumenterades i sektion flera olika typer av broläggning av gatan från allra äldsta tid (Karlsson 2007c).
År 1981 och 1986	Stora delar av Drottensgatans gaturum grävdes upp i samband med anläggandet av en avloppskulvert. Gravar och mindre partier av sockenkyrkan Sankt Andreas grundmur dokumenterades. Delar av tornet, tornets övergång mot långhusets sydvästra hörn, korsprång, korets sydmur och övergång av absid, berördes vid undersökningarna. Sydöst om koret påträffades en rad stavar som var nedgrävda i undergrunden. Stavarna hade ett inbördes avstånd av 2,50 m och mätte ca 0,50 m i diameter. De hade skurit äldre gravar och överlagrades även av yngre gravar. De har tolkats som en möjlig klockstapelkonstruktion. Dendroprov från stavarna gav dateringar till mitten av 1000-talet. Sammanlagt har 395 gravar dokumenterats runt kyrkan, kyrkogården fortsätter under Drottensgatan. Kulturlagermäktigheten på platsen uppgick till 2,00 m (Karlsson 2007 a och b)
År 1981	Väster om kv Katedralskolan 5 utfördes en schaktningsövervakning då Katedralskolans matsal byggdes.. En husgrund av senmedeltida karaktär dokumenterades. I anslutning till huset påträffades nedgrävda träpålar, samt tunnor med avföring och kalk. Sju timrade brunnar påträffades nedgrävda i moränleran (Karlsson 2007a).
År 1986	Inför en nybyggnation på kv Katedralskolan 2 utfördes en arkeologisk undersökning. Området omfattades delvis av den tidigare delundersökta Sankt Andreas kyrkobyggnad, samt delar av kyrkogården öster om kyrkan. På en yta av 30 m ² påträffades 272 gravar som kunde delas upp i perioder från tidig- till senmedeltid (Karlsson 2007e).
År 1996	En arkeologisk förundersökning utfördes i Stora Södergatan mellan kv Glambeck och kv Färgaren. Schaktningen visade att intakta medeltida kulturlager finns i en 1,5 m bred remsa i den västra sidan av gatan. Den östra sidan är utschaktad. Kulturlagren var dock välbevarade och innehöll organiskt material som läder och träpinnar. Ett tjockt slagglager i schaktbotten påträffades även, vilket tyder på metallhantverk i närområdet (Rönn 1996).

Figur 5. Under aktuell förundersökning i Stora Södergatan, påträffades ett svart kulturlager som är skuret i alla väderstreck av sentida schaktningar. I kulturlagret framkom rikligt med läderavfall och avfall av organiskt material som trä och pinnar. Fotografiet är taget från norr.

Genomförande och resultat

På grund av att sättningar uppkommit i Stora Södergatan lades gatan om och en arkeologisk förundersökning i form av en schaktningsövervakning utfördes. Hela Stora Södergatans bredd schaktades till ett djup av 0,65-0,80 m, från Drottensgatan i norr till Svanegatan i söder. Schaktet var till 120 m långt, 8 m brett och 0,65-0,80 m djupt (se ritningar, figur 7-10). Korsningen Svanegatan/Stora Södergatan inkluderades i omläggningen och schaktades på en lördag för att underlätta framkomligheten på gatan under vardagarna. Inga intakta medeltida kulturlager togs bort under arbetena utan det schaktades ned till de intakta kulturlagrens yta och sedan följdes den nivån. Efter schaktningen lades markduk på kontaktytan och sedan fylldes schaktet upp med makadam, samt asfalterades. Vid ett senare tillfälle kommer asfalten tas bort och stensättas.

Den östra delen av schaktet var sedan tidigare utschaktat och återfyllt med sand efter diverse ingrepp för ledningar, rör och brunnar från nyare tid. Den västra sidan har också schaktats i senare tid men där framkom ändå flera nivåer av intakta medeltida kulturlager. Kulturlagren på platsen har hög organisk halt samt är välbevarade.

I den norra delen av schaktet dokumenterades flera kulturlager som var skurna av sentida rör och ledningsschakt. Bland annat påträffades väldigt humösa, feta och fuktiga kulturlager med mycket hög halt av organiskt material. Det tolkas som att det lagts en risbädd, som bärlager för gatan, bestående av pinnar och kvistar. Det förekom också mycket läderavfall i ett av kulturlagren och det också använts som bärlager. I ett av kulturlagren framkom fynd som tyder på en tidigmedeltida datering. I de äldsta kulturlagren som framkom under schaktningen var avsaknaden av tegel påtaglig (se ritningar, figur 7-10).

I södra delen av schaktet var kulturlagren mer fragmentariska än i norra delen och det är framförallt intill schaktväggen mot väster som kulturlagren fanns bevarade. Längs med den västra schaktväggen framkom flera medeltida kulturlager, som hade olika karaktär beroende på läge i schaktet (se figur 7-9). Där fanns koncentrationer av olika typer av hantverksavfall som läder och horn, men också koncentrationer av djurben samt fiskben. Det kan tyda på att massorna tagits från den mest närliggande tomten och att det speglar variationen av verksamheter på tomterna utmed gatan. Den medeltida gatan kan därmed ha varit smalare och tomterna kan ha legat direkt ut mot gatan. Det finns sedan tidigare dokumenterat att läderavfall legat som broläggning. I den norra delen av schaktet påträffades ett kulturlager, som låg mer centralt i gatan och som innehöll rikligt med läderavfall (se lager 2, figur 7). En annan tolkning är att ägarna till de närliggande tomterna varit tvungna att underhålla gatan utanför sin tomt och bärlagren till gatan därmed har fått karaktär från verksamheten på en specifik tomt.

Figur 6. Karl XI silvermynt, 1 öre, som präglades mellan år 1665 och 1669.

Ett mynt påträffades på ytan i ett kulturlager som tolkas som medeltida, men efter konservering och datering visar sig myntet vara yngre än väntat. Myntet är ett Karl XI silvermynt, 1 öre, som präglades mellan år 1665 och 1669. Myntet påträffades på ytan efter schaktning och kan ha kommit från schaktväggen eller trampats ned i ytan.

Sammanfattning

Med anledning av att Stora Södergatan drabbats av sättningar lades gatudelen mellan Drottensgatan i norr och Svanegatan i söder. Hela gatans bredd schaktades ned till ett djup av 0,65-0,80 m från nuvarande marknivå. Markarbetet innebar att det schaktades ned till nivån där intakta medeltida kulturlager påträffades och sedan hölls den nivån söderut.

Den östra sidan av gatan var sedan tidigare utschaktad efter diverse nedläggningar för fjärrvärme, VA-rör, kablar, ledningar och brunnar från senare tid. I den västra sidan framkom intakta medeltida kulturlager på en ca 1,00-1,50 m bred remsa intill den västra delen av gatan. Det framkom flera intakta medeltida kulturlager, som var välbevarade. I den norra delen påträffades kulturlager med fynd av både äldre svartgods och äldre rödgods, vilka kan dateras till tidigmedeltid. Vidare framkom ett silvermynt som efter konservering kunde dateras till slutet av 1600-talet, en ettöring från Karl XI:s regeringstid (se figur 7, samt text till planritning).

Längs med den västra schaktväggen framkom flera medeltida kulturlager, som hade olika karaktär beroende på läge i schaktet. Där fanns koncentrationer av olika typer av hantverksavfall som läder och horn, men också koncentrationer av djurben samt fiskben. Det kan tyda på att massorna tagits från den mest närliggande tomten och att det speglar variationen av verksamheter på tomterna utmed gatan. Den medeltida gatan kan därmed ha varit smalare och tomterna kan ha legat direkt ut mot gatan. Det finns sedan tidigare dokumenterat att läderavfall legat som broläggning. I den norra delen av schaktet påträffades ett kulturlager, som låg mer centralt i gatan och som innehöll rikligt med läderavfall (se lager 2, figur 7). En annan tolkning är att ägarna till de närliggande tomterna varit tvungna att underhålla gatan utanför sin tomt och bärlagren till gatan därmed har fått karaktär från verksamheten på en specifik tomt.

Administrativa och tekniska uppgifter

Länsstyrelsens beslut, dnr	431-20919-2013	Fornlämning nr/art	RAÄ 73
Socken/stad	Lund	Socken-/Stadsnr	1298
Landskap	Skåne	Län	Skåne
Kommun	Lund	Trakt/kvarter/fastighet	Innerstaden 2:1 – Stora Södergatan

Typ av exploatering	Omläggning av gata
Uppdragsgivare	Lunds Kommun, Tekniska förvaltning
Typ av undersökning	FU
Ansvarig institution	Kulturen
Fältarbetsledare	Nicklas Kronroth
Övrig personal	Gertie Ericsson, Conny Johansson Hervén
Fältarbetstid	2013-10-15 – 2013-11-02

Fälttid	
Arkeolog	15 h
Maskin	-

Undersökningens omfattning	
Yta	784 m ²
Kubik	627 m ³
Schaktmeter	98 m

Kostnad för arkeologi	
Fältarbete	15x700=10 500 SEK
Rapport	15x700=10 500 SEK
Analys	
Övrigt	
Summa:	21 000 SEK

Kostnad övrigt	
Maskiner	-
Bodar	-
Övrigt	-
Summa	-

Summa, faktisk	21 000 SEK
Summa, beslutad	Enligt löpande kostnad

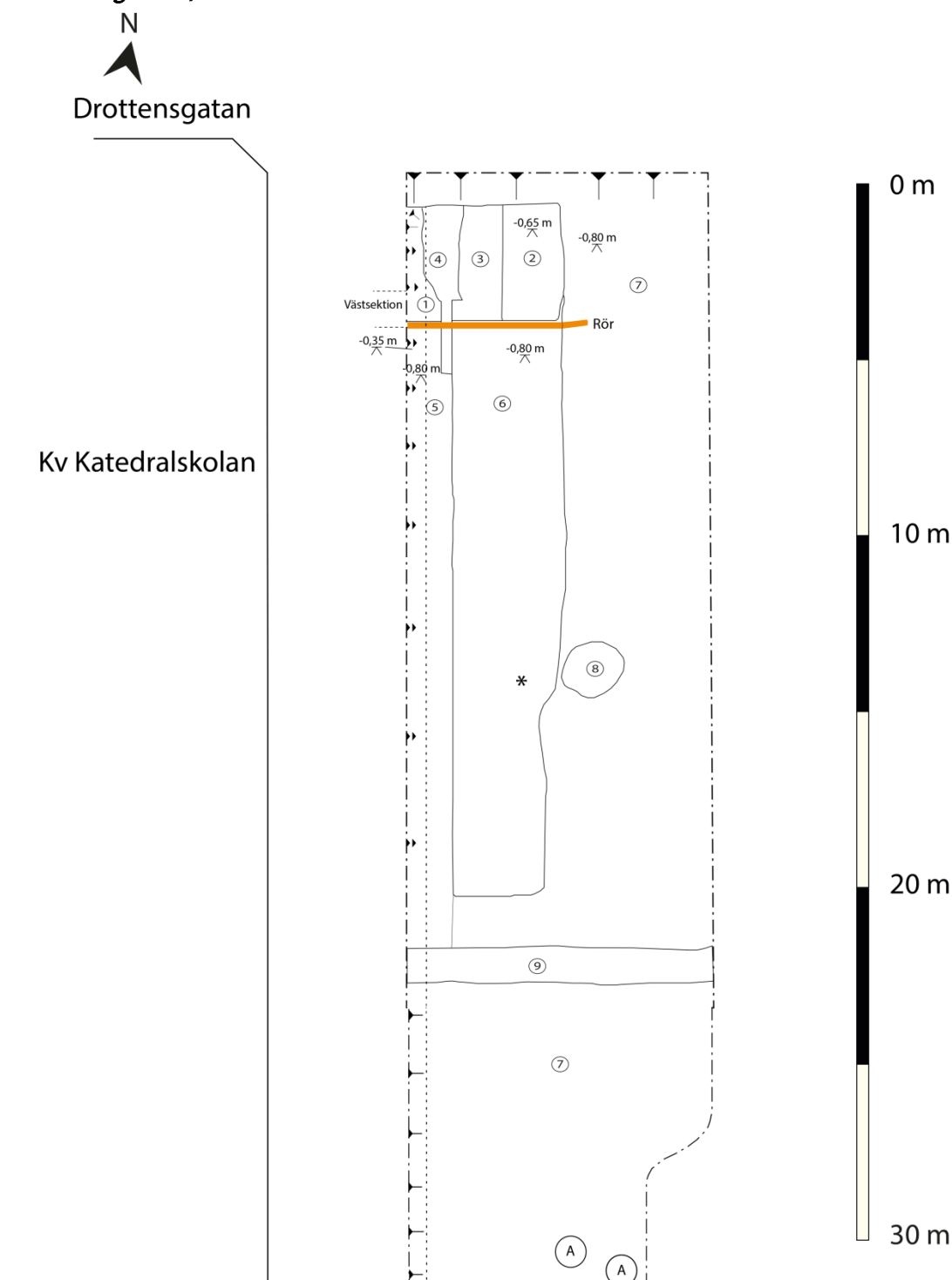
Fyndmaterial (förvaring m.m.)	KM:93785:1-4 , keramik och 1 mynt
Arkivmaterial, förvaring	Kulturens LA-arkiv under fastighetsbeteckningen
Ritningar, dokumentation	4 planritningar i skala 1:100 och 1 sektionsritning i skala 1:20
Foto	7 digitala fotografier
Analys	-
Övriga upplysningar	-

Referenser

- André, A. & Högstedt, C. 1990. Kartornas Lund. 1580-talet till 1950. *Gamla Lund förening för bevarande av stadens minnen, Årsskrift 72*, 1990.
- Andrén, A. 1980. Lund. Medeltidsstaden 26. Stockholm.
- Andrén, A. 1984. *Lund. Tomtindelning, ägostruktur, sockenbildning*. Riksantikvarieämbetet och Statens Historiska museer. Medeltidsstaden 56. Göteborg.
- Bevaringskommittén. 1981. Lunds stadskärna. Bevaringsprogram Clemens och Drottens rotar. Trelleborg.
- Blomqvist, R. 1951. *Lunds historia 1 Medeltiden*. Lund.
- Carelli, P. 2012. *Lunds historia–staden och omlandet*. 1. Medeltiden. En metropol växer fram (990–1536).
- Lundberg, A. 1995. Kv. Katedralskolan 2. *Arkeologisk förundersökning 1995. Arkeologiska arkivrapporter från Lund, nr 19*. Lund.
- Karlsson, M. 2007a. Drottensgatan, Lund. Sankt Andreas Kyrkogård. Arkeologisk undersökning 1981. *Arkeologiska arkivrapporter från Lund, nr 292*. Kulturen, Lund.
- Karlsson, M. 2007b. Kv Katedralskolan 2. Sankt Andreas kyrkogård. Arkeologisk undersökning 1986. *Arkeologiska arkivrapporter från Lund, nr 293*. Kulturen, Lund.
- Karlsson, M. 2007c. Stora Södergatan, Lund. Arkeologisk undersökning 1972. *Arkeologiska arkivrapporter från Lund, nr 304*. Kulturen, Lund.
- Karlsson, M. 2007d. Stora Södergatan/Stortorget, Lund. Arkeologisk undersökning 1973. *Arkeologiska arkivrapporter från Lund, nr 305*. Kulturen, Lund.
- Karlsson, M. 2007e. Kv Katedralskolan 2 – Sankt Andreas Kyrkogård. Arkeologisk undersökning 1992. *Arkeologiska arkivrapporter från Lund, nr 196*. Kulturen, Lund.
- Rönn, V. 1996. Stora Södergatan, Lund. Arkeologisk förundersökning 1996. *Arkeologiska arkivrapporter från Lund nr 42*. Lund 1996.

Bilaga 1

Planritning del 1, norr

Figur 7. Planritning 1 över den norra delen av schaktet, del 1 norr.

1. Brunsvart humus som var finkornig, fet, fuktig och kompakt. Kulturlagret innehöll träkol, brända djurben, pinnfragment, bränd lera och sotfläckar. Det var rikligt med delvis nedbrutet organiskt material. Komponenterna var dåligt sorterade över ytan, med fynd av äldre rödgods. Kulturlagret tolkas som ett äldre nedbrutet bärlager till gatan. En risbädd har troligen legat på platsen som bärlager till gatan och sedan brutits ned. Medeltida datering.

2. Brunsvart humus med inslag av lera som var finkornigt, fett, fuktigt och kompakt. Lerfläckar, djurben, träkol var närvarande medan det fanns enstaka bitar bränd lera i kulturlagret samt innehöll det även pinnar och rikligt med läderavfall. Det fanns koncentrationer av sot, vilket tolkas som att det brunnit på platsen, soten tunnades ut mot norr. Kulturlagret tolkas som ett lager som lagts som broläggning innehållande jord med läderavfall samt pinnar. Kulturlagret hade hög halt av nedbrutet organiskt material. Troligtvis har jorden tagits från en av de närliggande tomtarna.

3. Brungrå omrörd kulturjord som var finkornig, mager, torr och kompakt. Det innehöll tegel, tegelbrockor och bränd lera som var närvarande. Kulturlagret tolkas som fyllnings- eller utjämningslager i en nedgrävning som kan ha tillkommit vid rörnedläggning.

4. Gul sand, sentida fyllningslager i rörnedläggning.

5. Grå grus med inslag av sand, sentida fyllningslager efter rörnedläggning. Ligger i samma sträckning som nr 4, men med grus istället för sand som huvudkomponent.

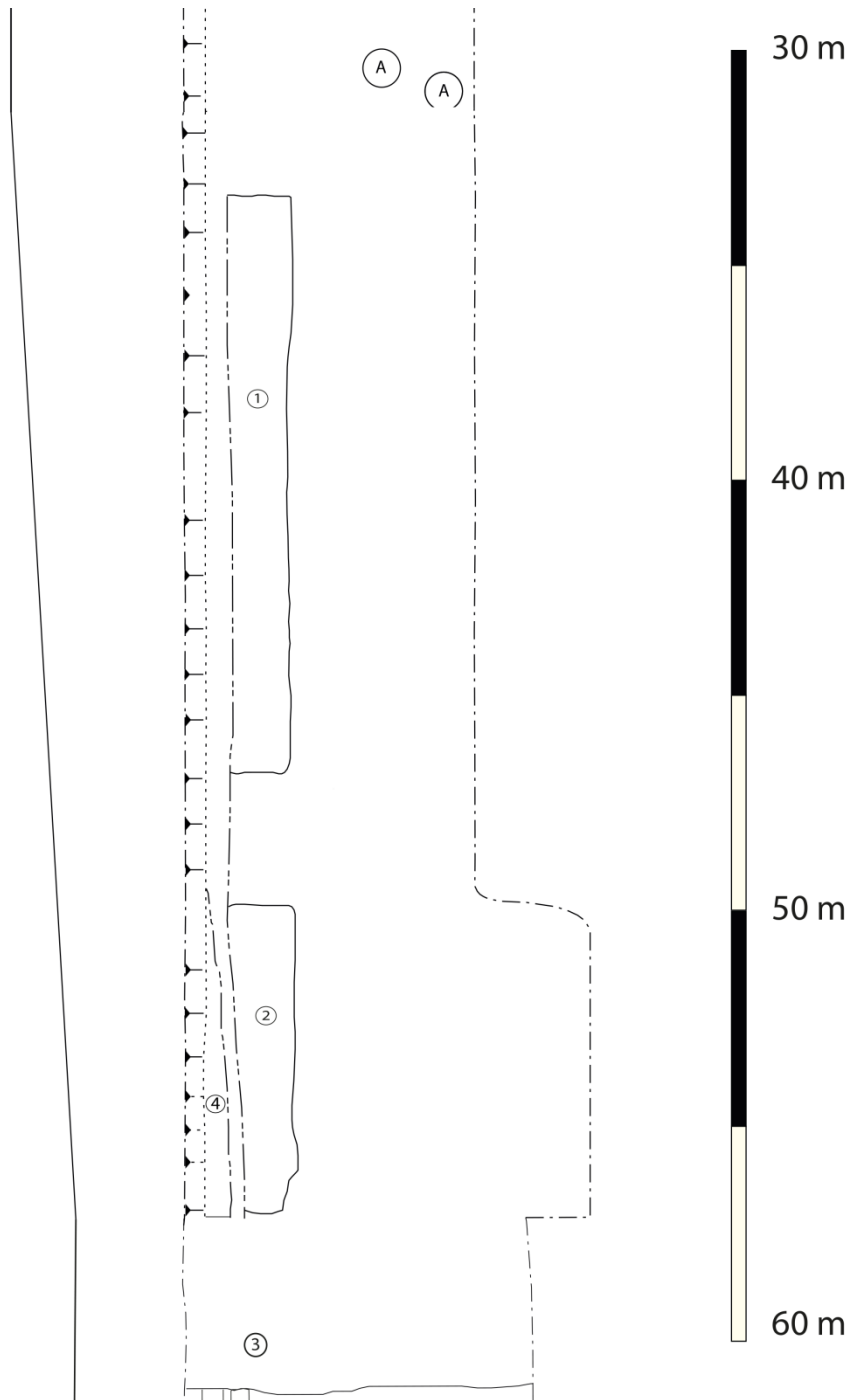
6. Brun humus som var omrörd med komponenter i form av tegelkross, träkol, träflis och kalkfläckar som var närvarande. Kulturlagret var finkornigt, fett, fuktigt och kompakt. Det påträffades svartgods i kulturlagret (markerat med stjärna (*) på planritningen, som tolkas vara tidigmedeltida. Det har tillkommit som bärlager till gatan.

7. Gul, grovkornig, torr, mager och lös grus. Sentida fyllningslager efter rörnedläggning.

8. Yta med mycket sten och gult tegel i grus. Sentida fyllningslager.

9. Grus, gula rör och makadam. Sentida fyllningslager efter rörnedläggning.

Planritning del 2

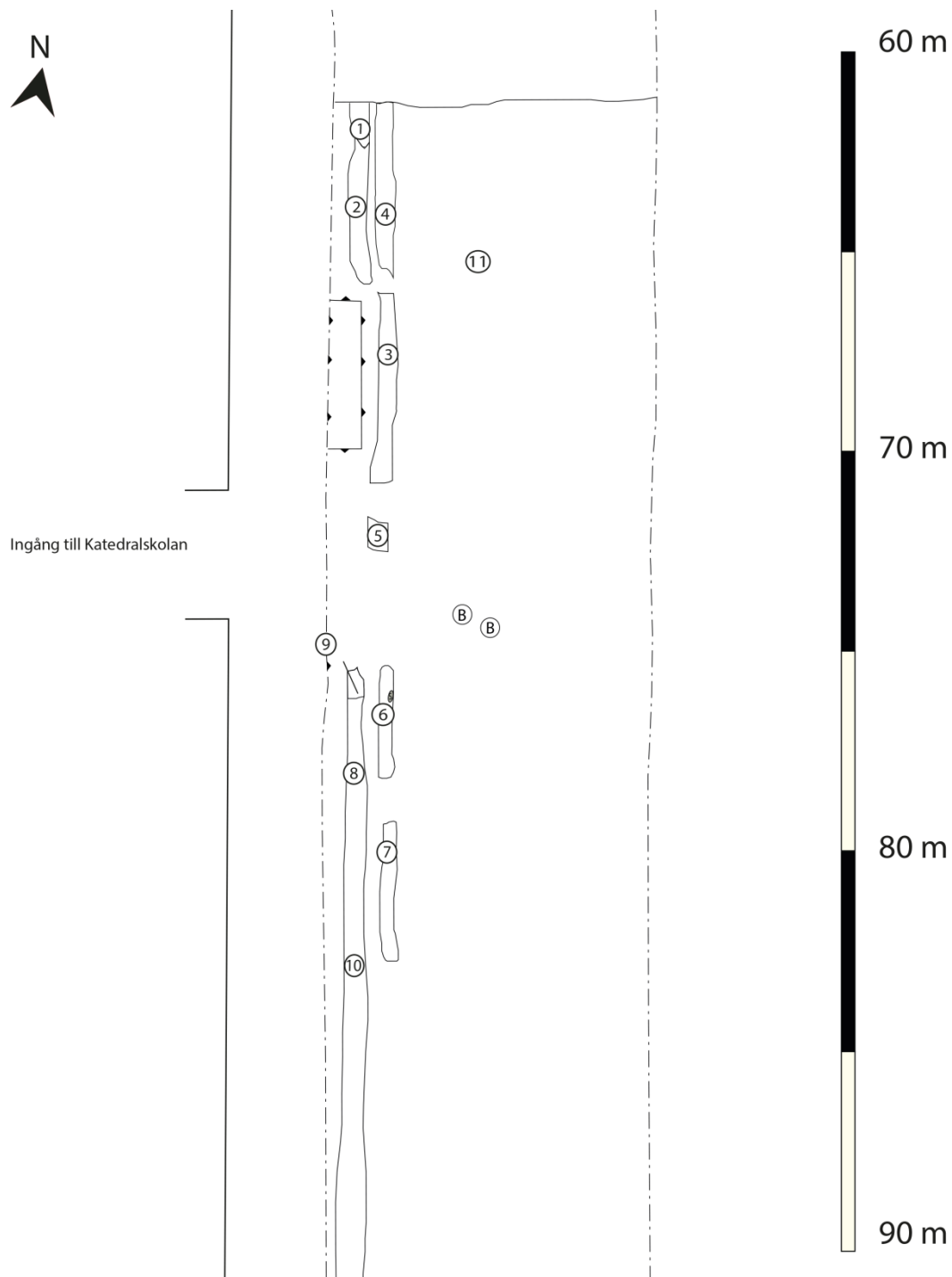

Figur 8. Planritning B över del 2 av schaktet.

1. Nedgrävning efter ledningsschakt, fylld med duk och makadam över.
2. Ljusbrun humusblandad sand. Mellankornig, torr, mager och kompakt. Inslag av träkol, småsten, tegelkross och lerfläckar, Sentida utjämningslager eller omrörd återfyllning i nedgrävning. Nedtrampat gult tegelkross påträffades och enstaka kalktegel.
3. Gul sand. Sentida uppfyllningslager.
4. Brunsvart humus som var finkornig, fuktig och kompakt. Det påträffades metallutfällningar i lagret. Medeltida kulturlager.

Planritning del 3

Figur 9. Planritning över schakt del 3, fortsättning från föregående figur.

1. Svart humus med mycket träkol och sot. Finkornigt, fett, fuktigt och poröst. Kulturlagret tolkas vara ett brandlager, där någonting brunnit på plats. Det framkom ett mynt i ytan intill den västra schaktväggen. Myntet kan ha kommit från schaktväggen under schaktningen.

2. Brungrå humus med inslag av lera. Kulturlagret var finkornigt, fett, fuktigt och kompakt. Spår av trä påträffades. Det framkom även träkol och sot. Kulturlagret överlagrade brandlagret och tolkas som tramlager över brandlagret. Det kan också vara ett utjämningslager/bärlager till den medeltida gatan.

3. Brungrå humus med inslag av lera. Kulturlagret var finkornigt, fett, fuktigt och kompakt. Spår av trä påträffades såväl som träkol och sot. Kulturlagret låg över brandlagret och tolkas som tramlager över brandlagret. Kulturlagret är troligtvis samma lager som 4 och 5.

4. Brungrå humus med inslag av lera. Kulturlagret var finkornigt, fett, fuktigt och kompakt. Spår av trä påträffades såväl som träkol och sot. Kulturlagret låg över brandlagret och tolkas som tramlager över brandlagret. Kulturlagret är troligtvis samma lager som 3 och 5.

5. Brungrå humus med inslag av lera. Kulturlagret var finkornigt, fett, fuktigt och kompakt. Spår av trä påträffades såväl som träkol och sot. Kulturlagret låg över brandlagret och tolkas som tramlager över brandlagret. Kulturlagret är troligtvis samma lager som 3 och 4.

6. Brun humus med inslag av lera, finkornigt, fett, fuktigt och kompakt. Tegelkross, träkol och djurben var närvarande. Kulturlagret tolkas som bärlager, marklager, till gatan. Kulturlagret tolkas som samma som lager 7.

7. Brun humus med inslag av lera, finkornigt, fett, fuktigt och kompakt. Tegelkross, träkol och djurben var närvarande. Kulturlagret tolkas som bärlager, marklager, till gatan. Kulturlagret tolkas som samma som lager 6.

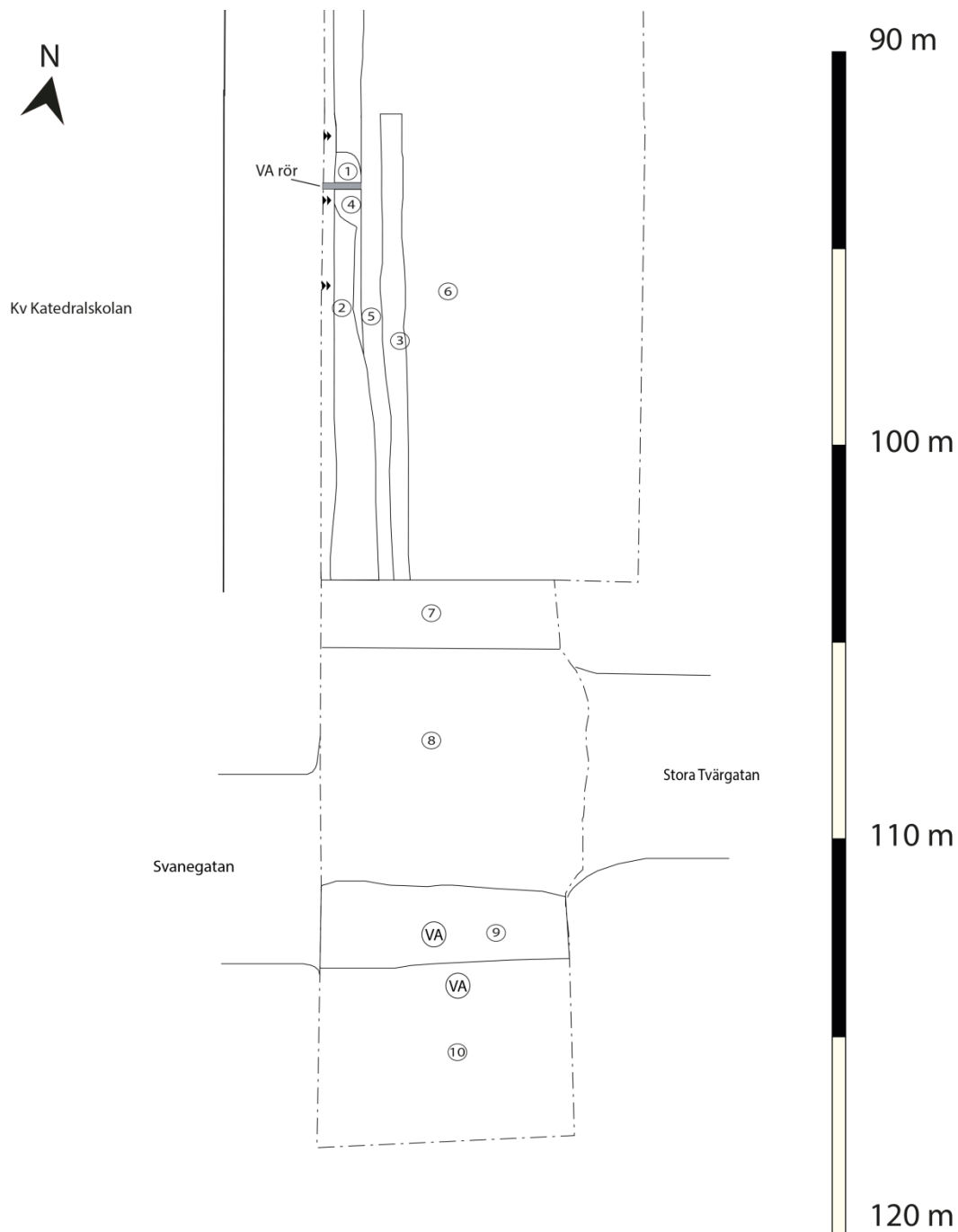
8. Svartgrå humus. Fyllningslager efter ledningsdragning. Fynd av koks och tegelkross. Kulturlagret dateras till 1800-tal.

9. Svart humus med inslag av lera. Kulturlagret var gödligt i karaktären och varvat som om det fyllts på med hushållsavfall efter hand. Det innehöll djurben och enstaka brända djurben samt spår av nedbrutet trä. Kulturlagret tolkas som bakgårdslager. En alternativ tolkning är att kulturlagret lagts ut för att jämna av ytan på gatan och då har avfallsmassor använts, sannolikt från en närbelägen eller direkt ansluten tomt.

10. Svart humus med inslag av lera. Kulturlagret var gödligt i karaktären och varvat som om det fyllts på med hushållsavfall efter hand. Det innehöll djurben och enstaka brända djurben och spår av nedbrutet trä. Kulturlagret tolkas som bakgårdslager. En alternativ tolkning är att kulturlagret lagts ut för att jämna av ytan på gatan och då har avfallsmassor använts, sannolikt från en närstående eller direkt ansluten tomt. Påminner mycket om 9 och tolkas vara samma lager. 9 och 10 ligger under 8.

11. Gul sand. Sentida uppfyllnadslager.

Planritning del 4, södra delen

Figur 10. Planritning 3. Från 90 m – 120 m

1. Brungrå melerad humus med inslag av sand och lera. Fyllningslager i vattenledningsschakt i ledning av gjutjärn, 1900-tal. Lager 1 och 4 påminner om varandra och är förmodligen del av samma lager.

2. Svart humus med inslag av lera. Kulturlagret var gödsligt i karaktären och varvat som om det fyllts på med hushållsavfall efter hand. Det innehöll mycket och enstaka brända djurben, samt spår av nedbrutet organiskt material i form av trä. Kulturlagret tolkas som bakgårdslager. En alternativ tolkning är att kulturlagret lagts ut för att jämna av ytan på gatan och då har avfallsmassor använts, sannolikt från en närbelägen eller direkt ansluten tomt. Kulturlagret är troligtvis samma lager som 9 och 10 från schaktdel 3.

3. Brun humus med inslag av lera. Finkornigt, fett, fuktigt och kompakt. Tegelkross, träkol och djurben var närvarande. Kulturlagret tolkas som bärlager, marklager, till gatan.

4. Brungrå melerad humus med inslag av sand och lera. Fyllningslager i vattenledningsschakt i ledning av gjutjärn, 1900-tal. Lager 1 och 4 påminner om varandra och är förmodligen del av samma lager.

5. Sand. Sentida fyllningslager efter rörschakt.

6. Sand. Sentida fyllningslager.

7. Makadam. Sentida bärlager.

8. Fiberduk

9. Fyllningslager i VA schakt bestående av grus och makadam. Sentida.

10. Fyllningslager i VA schakt bestående av grus och makadam. Sentida.

Bilaga 2

Fyndlista

KM:93785

Fnr	Kontext	Material	Sakord	Formtyp	Undertyp	Del	Antal	Vikt g
1	Lager 6, planrit. del 1	Keramik	Kärl	Äldre svartgods	Oidentifierad	Buk	3	70
1	Lager 6, planrit. del 1	Keramik	Kärl	Stengods	Oidentifierad	-	1	1
2	Lager 10, planrit.del 3	Keramik	Kärl	Yngre rödgods	Oidentifierad	Mynning	1	3
2	Lager 10, planrit. del 4	Koks	-	-	-	-	1	6
3	Lager 1, planrit. del 1	Keramik	Kärl	Yngre rödgods	Oidentifierad	Mynning	1	6
4	Lager 1, planrit. del 3	Metall	Silver	Karl XI (1660-1697)	Silvermynt	-	1	0,24

Figur 11. Fyndlista

Bilaga 3

Konserveringsrapport

Sakord: Mynt

Uppdragsgivare: Kulturen

Inventariernr: KM 93785

Fastighet: Innerstaden 2:1 – Stora
Södergatan, Lund

Datum: 2013-12-18

Projektledare: Niclas Kronroth,
Gertie Ericsson

Konservator: Lovisa Dal

Material:

Silver

Tillstånd: Kraftigt korroderat och fragmenterat.

Åtgärd:

Mekanisk rengöring med skalpell och borste under mikroskop.

Även rengjord med ultraljud.

Kemisk rengöring med 0,1 M EDTA.

Ytan skyddad med 5% Paraloid B72.

Dokumentation:

Arbetsfotografier tagna efter konservering.

Figur 12. Silvermynt, 1 öre präglat 1665-69. 17 mm i diameter, vikt 0,24 g. Myntet präglades under Karl XI:s regeringstid (1660-1697).

I serien arkeologiska arkivrapporter från Lund har utgivits:

2012

.....

- Nr 437 Kv Winstrup 11, Lund. Arkeologisk förundersökning 2012. Aja Guldåker.
Nr 438 Kv Carl Holmberg 3, Lund. Arkeologisk förundersökning 2012. Aja Guldåker.
Nr 439 Kv Myntet 29, Lund. Arkeologisk förundersökning 2012. Aja Guldåker.

Arkeologiska arkivrapporter från Lund har övergått i serien Kulturmiljörapporter fr.o.m. 2013.

I serien Kulturmiljörapporter har utgivits:

2013

- 2013:1 Kv Billegården 21, Lund. Geoteknisk undersökning 2012. Gertie Ericsson.
2013:2 Kv Apotekaren 11 (fd 9), Lund. Geoteknisk undersökning 2012. Gertie Ericsson.
2013:3 Ventlinge 44:1, Mörbylånga kommun. Antikvarisk medverkan 2012-13. Henrik Borg.
2013:4 Stora Råby 34:7, fornlämning nr 10 i Stora Råby socken, Lunds kommun. Arkeologisk förundersökning 2012. Jan Kockum.
2013:5 Kv Saluhallen1, Lund. Arkeologisk förundersökning 2011-2012. Ivan Balic.
2013:6 Innerstaden 2:1 - Krafts torg och Kungsgatan, Lund. Arkeologisk förundersökning 2012. Nicklas Kronroth.
2013:7 Stora Råby 34:7/väg 887, fornlämning nr 10 i Stora Råby socken, Lunds kommun. Arkeologisk förundersökning 2012. Nicklas Kronroth
2013:8 Innerstaden 2:1 - Clemenstorget, Lund. Arkeologisk förundersökning 2012. Nicklas Kronroth.
2013:9 Kv Sjöjungfrun 11, Trelleborg. Arkeologisk förundersökning 2010. Claes Theliander.
2013:10 Kv Repslagaren 29, Lund. Geoteknisk undersökning 2013. Gertie Ericsson.
2013:11 Kv Svanelucky m. fl. Lund. Förundersökning 2012. Ivan Balic.
2013:12 Kv Döbeln 2 och 3, Lund. Geoteknisk undersökning 2013. Gertie Ericsson.
2013:13 Nöbbelöv 22:1, fornlämning nr 24 i Norra Nöbbelövs socken, Lunds kommun. Arkeologisk förundersökning 2012. Nicklas Kronroth.
2013:14 Kv Södertull 10 och 30, Lund. Geoteknisk undersökning 2011-2012. Gertie Ericsson.
2013:15 Kv Trädgården 11, Lund. Geoteknisk undersökning 2011. Gertie Ericsson.
2013:16 Kv Thor 6, Ystad. Arkeologisk förundersökning 2010. Adam Bolander och Gertie Ericsson.
2013:17 Kv Grynmalaren 31, Lund. Arkeologisk förundersökning 2013. Nicklas Kronroth.
2013:18 Måketorpsboden på Kulturen, Lund. Byggnadsarkeologisk undersökning 2013. Gunilla Gardelin och Karl-Magnus Melin.
2013:19 Innerstaden 2:1 - Lilla Råby bytomt, fornlämning nr 175 i Lunds stad, Lunds kommun. Arkeologisk förundersökning 2013. Nicklas Kronroth.
2013:20 Kv Billegården 21, Lund. Arkeologisk förundersökning 2013. Ivan Balic.
2013:21 Kv Fredrik 8, Ystad. Geoteknisk undersökning 2013. Gertie Ericsson.
2013:22 Kv Sankt Peter 10, Lund. Arkeologiska förundersökningar 2008. Karl-Magnus Lenntorp.
2013:23 Innerstaden 2:1 - Stora Fiskaregatan, Lund. Arkeologisk förundersökning 2013. Aja Guldåker.
2013:24 Kv Winstrup 1, Lund. Arkeologisk förundersökning 2012. Nicklas Kronroth.
2013:25 Kv Gylleholm 11- Innerstaden 2:1, Lund. Arkeologisk förundersökning 2013. Aja Guldåker.
2013:26 Kiliansgatan, Lund. Arkeologisk förundersökning 2013. Nicklas Kronroth.
2013:27 Kv Paradis 47, Lund. Arkeologisk förundersökning 2013. Nicklas Kronroth.

2014

- 2014:1 S:t Botulf 14, Lund. Antikvarisk rapport 2013-2014. Carita Eskeröd.
2014:2 S:t Peter 28, Lund, Ekska huset. Antikvarisk medverkan 2013. Carita Eskeröd.
2014:3 Innerstaden 2:1 - Västra Mårtensgatan. Arkeologisk förundersökning 2013. Nicklas Kronroth.
2014:4 Kv Paradis 51, Lund. Arkeologisk förundersökning 2013. Nicklas Kronroth.
2014:5 Innerstaden 1:62 - Västergatan, Trelleborg. Arkeologisk förundersökning 2013. Nicklas Kronroth.
2014:6 Innerstaden 2:1 - Stora Södergatan, Lund. Arkeologisk förundersökning 2013. Nicklas Kronroth.

Tidigare nummer kan rekvireras från Kulturen, Kulturmiljöavdelningen

Telefon: 046-350406

E-post: arkeologi@kulturen.com